

Bleka grube. Utdrag av Reusch's reisedagbok, Telemarken 1919

Alf Olav Larsen (red.)

[Hans Henrik Reusch (1852-1922) ble utnevnt til bestyrer ved Norges geologiske undersøkelse i 1888 og satt i denne stillingen (fra 1917 med tittel av direktør) fram til 1921. Under en tur i Telemark i 1919 besøkte han Bleka grube, som da hadde vært nedlagt siden 1901. Hans reisedagbok gir et tidsbilde og en personlig beskrivelse av hva han ser og opplever, og er her gjengitt med original ortografi slik den er å finne i NGU Bergarkivet rapport nr. 1531.]

Bleka Grube

Bleka grube ligger ret i nord for Flatdal kirke paa den lille gaard Bleka omtrent 150 m. (anslagsvis) over den forbirinnende elv, som gaar mot øst til Hjartdal. Den lave løveskog bevoksede dalside skraaner først brat op til en liten avsats, hvor verkets bygninger og gaardens hus ligger; saa følger en ny brat opstigning omtrent av samme høide, hvorpaa skraaningen blir slakkere. Verkets bygninger kan ikke sees fra dalbunden, men en flagstang markerer stedet. Ved værksbygningerne er en stoll. Ret op derfra er der nogle andre stoller og øverst et par synker. Der fører en god kjørevei i slyngninger fra den sydøstligste av Svartdalsgaardene op til bygningene; derfra er anlagt gangvei i zigzak høiere op. Veier og stier er nu begynt at overgroes, da verket har ligget nede i 18 aar. Bergarten er diorit (forandret norit), dels middels, dels småkornig. Gangen eller gangtoget staar vertikalt. Gangmassen er kvarts og karbonspat, denne sidste er til dels brunt forvitrende og da antagelig jernspat. Av malm saa jeg kun kobberkis, men der skal forekomme wismutglans og guld. Gangen synes at gaa ut i høiden, idet, som det synes, der er uttat væsentlig tynde aarer av karbonspat med svært litet av ædle ertser. Sidestenen var der den smaa kornige varietet. Ved bygningene var malm oplagt i pent ordnede hoper, kvarts for sig, basisk malm for sig. For mig var der hverken tid eller anledning til nøiere studium av malmforekomsten. Det utbragte malmkvantum skulde jeg anslaa til 500 tons, men dette tal er meget usikkert. Der har intet vaskeri været, og kun prøver er transporteret bort. Jeg hadde anledning til at komme ind i en bygning, hvor der stod en smelteovn, som endnu skal være fylt med malm fra det eneste forsøk som ble gjort paa smeltning. Foran ovnens aapning staar jernformer med «Bleka Grube» i ophøidede bokstaver for at ta imot det forventede kobber, vogner til at opta slagger er ogsaa forhaanden. Det ser ut til, at det hele anlæg er forlatt braatt. Med busker og anden vegetation som har grodd op ved anlægget, minder det om Torneroses slot. En stor vanskelighet for drift paa dette sted er avstandene til gode kommunikasjonsmidler; til Kviteseid er der omkring 30 og til Notodden 50 km. Det franske kompani i Bamle som i sin tid drev her, solgte verket for nogen faa aar siden til o.r.sakfører Cappelen, nu i Skien. Der nævnes en kjøpesum paa 15 000 kroner. Han hadde været selskapets advokat, og der siges, at da han meldte sig som kjøper, hadde selskapets bestyrelse rent glemt sin eiendom; gaarden er paa omtrent 300 maal, hvorav dog antagelig svært litet er opdyrket. Senere har verket været eiet av direktør Wegger i Sandefjord og er nu gaat over til H. Werner i Bergen.

Svartdal. Bygningene ved Bleka gruver sees oppe i lia i høyre bildekant. Antagelig 1940-tallet.
Foto: Seljord Sogelags fotosamling.

Bleka gruver. Åpne malmbinger til høyre, oppberedningsverket til venstre for disse og smelteovnen i framkant. Antagelig 1930-tallet.
Foto: Seljord Sogelags fotosamling.